

Complexnummer: 499216

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Schoolcomplex

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

499219, 499225, 499231

Woonplaats

Drachten

Gemeente

Smallingerland

Provincie

Fryslân

Locatie van het hoofdobject

Torenstraat 28, 9201 JW te Drachten

Complexomschrijving

Inleiding

Het op een rechthoekig terrein gebouwde complex omvat een SCHOOL, vh. de Rijks Hogere Burgerschool, een DIENSTWONING voor de congièrge en een HEK rond een ORANJEBOOM. De RHBS en de eenvoudiger vormgegeven concièrgewoning zijn in 1919 gerealiseerd naar ontwerp van architect J.A.W. Vrijman uit Den Haag in een Frans georiënteerde Um-1800 bouwstijl. Het voor de wijk beeldbepalende schoolgebouw biedt thans ruimte aan het Drachtster Lyceum. De komst van de RHBS was (mede) aanleiding voor het eerste uitbreidingsplan van Drachten en daarmee het eerste voor een Friese plattelandsgemeente. Het gebied met vnl. arbeiders- en middenstandswoningen is in hoofdlijnen opgezet naar het plan van de Sneker architect G. Stapensea. Het schoolcomplex neemt een dominante positie in dezewijk in. De concièrgewoning bevindt zich aan de Zuidzijde van de school aan de Vogelzang.

De Oranjeboom met smeedijzeren hekwerk is op 7 januari 1937, ter gelegenheid van het huwelijk van Prinses Juliana en Bernhard van Lippe Bisterveld, voor de school geplaatst op het vm. schoolplein: thans tuin en parkeerplaats. De tuin, een groot grasveld met beuken, linden en struiken, wordt van de straat gescheiden door een heg. De oorspronkelijke hoofdentree aan de westgevel wordt niet meer gebruikt; de huidige ingang is aan de noordzijde.

In 1958, 1959, 1961, 1971 en 1974 zijn er verschillende bouwvolumes aangebouwd achter de school, zodat het rechthoekige perceel waarop het complex is gesitueerd grotendeels is volgebouwd. In 1975 werd een pergola aan de oostzijde geplaatst. Al deze latere uitbreidingen vallen buiten bescherming van rijkswege wegens hun geringe architectonische waarde.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

Het complex, bestaande uit de vm. Rijks Hogere Burgerschool, een conciërgewoning uit 1919 en een hek om de Oranjeboom uit 1937, is van architectuurhistorisch en cultuurhistorisch belang vanwege:

- de functie van huisvesting van een nieuw onderwijstype,
- de bijzondere betekenis voor de uitbreiding van Drachten naar het stedenbouwkundig plan van G. Stapensea (1918), gemaakt n.a.v. de komst van de RHBS,
- de situering van de RHBS als het meest bepalende element in het stedenbouwkundig ontwerp,
- de hoogwaardige esthetische en architectonische kwaliteit van het ontwerp van school en dienstwoning,
- de hoge mate van gaafheid van het exterieur van de school, de hoge mate van structurele en visuele gaafheid van het complex.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 499219

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 april 1996
Kadaster deel/nr	82795/120

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Drachten	Smallingerland	Fryslân		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Drachten	A			14364

Omschrijving**

Inleiding

De SCHOOL, voorheen de Rijks hogere burgerschool in Drachten is in 1919 gerealiseerd naar ontwerp van de architect J.A.W. Vrijman uit Den Haag in een Frans georiënteerde UM-1800 bouwstijl. Het Drachtster Lyceum maakt tegenwoordig gebruik van het gebouw.

Omschrijving

Het schoolgebouw heeft een liggende E-vormige plattegrond en bestaat uit twee bouwlagen. De noordelijke poot van het hoofdgebouw is verbonden aan een rechthoekig bouwdeel van één bouwlaag. Het mansardedak met ingezwenkte dakschilden van het hoofdgebouw en het afgeplatte schilddak van het noordelijke bouwdeel is gedekt met leien. Een gootlijst op klossen boven een geprofileerde daklijst vormt de markante gevelafsluiting van het uit bruine bakstenen opgetrokken gebouw. De hoektraveeën van de symmetrisch ingedeelde voorgevel springen sterk naar voren, inclusief de dakvlakken.

Het middenrisaliet met de entree wordt bekroond door een fronton, omgeven door een gootlijst op klossen en daklijst; binnen het fronton een ovaal venster met roedeverdeling. De vernieuwde deur ligt in een gemetseld rondboogportiek. Boven het portiek is een door kleine voluten omlijst mozaïek met de tekst RIJKSHOOGEREBURGERSCHOOL, geflankeerd door de wapens van Friesland en van Smallingerland. Recht boven de entree is een gemetselde dakruiter met uurwerk onder tentdakje. In het dakschild voorts kapellen waarin vensters met roedeverdeling en op de nok vier schoorstenen met schoorsteenborden.

De overige gevelindeling aan de voor-, zij-, en achterzijde van het gebouw is grotendeels aan elkaar gelijk. De vensterpartijen liggen in iets in de gevel terugliggende muurvlakken, doorlopend over de twee bouwlagen. In de hoekrisalieten aan de voorgevel zijn dergelijke smalle terugliggende muurvlakken zonder vensters, waardoor lisenen lijken te ontstaan.

De hoge kruis- en H-vensters onder strek met natuurstenen onderdorpels hadden oorspronkelijk een roedeverdeling.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De gevelindeling, het materiaalgebruik en de detaillering van het noordelijke bouwdeel zijn gelijk aan de rest van het gebouw. De zesruitsvensters en kozijnen zijn hier vernieuwd, evenals een brede deur in de verbindende lage "hals".

Waardering

De vm. Rijks Hogere Burgerschool uit 1919 te Drachten is van cultuurhistorisch en architectonisch belang vanwege:

- de functie van huisvesting van een nieuw onderwijstype,
- de bijzondere betekenis voor de uitbreiding van Drachten naar het stedenbouwkundige plan van G. Stapensea, gemaakt n.a.v. de komst van de RHBS,
- de situering van de RHBS als het meest bepalende element in het stedenbouwkundige ontwerp,
- de hoogwaardige esthetische en bouwkunstige kwaliteit van het ontwerp,
- de hoge mate van gaafheid van het exterieur, m.n. de voorgevel met fraaie betegeling boven de vm. entree,
- de functie als ruimtelijk en functioneel hoofdbestanddeel van het visueel gave complex.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Schoolgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 499225

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 april 1996
Kadaster deel/nr	82935/19

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Drachten	Smallingerland	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Drachten	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Drachten	A			9489

*Omschrijving***

Inleiding

De conciërgewoning te Drachten is in 1919 gerealiseerd naar ontwerp van de architect J.A.W. Vrijman uit Den Haag als onderdeel van de gelijktijdig gerealiseerde Rijks Hogere Burgerschool. De woning staat in de groenstrook ten zuiden van het schoolgebouw. De entree van de woning is aan de zuidzijde, georiënteerd op de straat. De woning wordt van de straat gescheiden door een heg. De pergola aan weerszijden van het woonhuis is in 1975 aangebracht.

Omschrijving

Het woonhuis van één bouwlaag is gebouwd op een rechthoekige plattegrond.

Het pand is opgetrokken uit bruine bakstenen onder uitkragend mansardedak met leien. Het onderste deel van de gebroken dakschilden is ingezwenkt en heeft een brede goot op klossen. De T-vensters hebben luiken en bovenlicht onder strek. De bovenlichten hadden, evenals de overige kleinere vensters, oorspronkelijk een roedeverdeling. De originele houten deur heeft een bovenlicht onder strek. Aan de voorzijde is een kajuit met een breed kruiskozijn.

Waardering

De conciërgewoning is als onderdeel van het complex, waartoe ook de Rijks Hogere Burgerschool en de Oranjeboom behoren, van cultuurhistorisch en architectonisch belang:

- vanwege de functie als dienstwoning op het terrein van de school,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als essentieel en oorspronkelijk onderdeel van het complex,
- vanwege de hoge mate van esthetische en architectonische kwaliteit van het ontwerp,
- vanwege de hoge mate van gaafheid van het exterieur,
- vanwege de vereenvoudigde, maar consequente vormgeving van de woning gerelateerd aan het hoofdgebouw.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Conciërgewoning

Monumentnummer*: 499231

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 april 1996
Kadaster deel/nr	82934/130

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Drachten	Smallingerland	Fryslân		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Drachten	A			14364

Omschrijving**

Inleiding

Het HEK rond de Oranjelinde uit 1937 is onderdeel van het complex waartoe voorts behoren de Rijks Hogere Burgerschool en de conciërgewoning uit 1919.

De boom is 7 januari 1937 op het vm. schoolplein voor de RHBS geplant ter gelegenheid van het huwelijk van Prinses Juliana en Bernhard van Lippe Bisterveld.

Omschrijving

Een octogonaal hekwerk omringt een lindeboom. Het hek bestaat uit acht aan elkaar verbonden smeedijzeren panelen. Elk hekdeel heeft een lineair patroon waarin een getrappt motief is verwerkt en waarin "panelen" zijn uitgespaard met opschriften. De opschriften komen twee maal voor: ruggelings t.o.v. elkaar en van elkaar gescheiden door een hekdeel met enkel het lineaire patroon. In het boven de andere uitstekende hekdeel staan de letters JB (Juliana Bernhard); links ervan ORANJE LIPPE; rechts ervan 7 JANUARI 1937.

Waardering

Het hekwerk rond de Oranjeboom bij de Rijks Hogere Burgerschool uit 1937 is van belang:

- als historisch onderdeel van het complex,
- als bijzondere uitdrukking van de relatie van een rijksschool met het vorstenhuis,
- vanwege de redelijke mate van esthetische kwaliteit,
- vanwege de hoge mate van gaafheid,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- omdat het de ensemblewaarde verhoogt.

Hoofdcategorie

Voorwerpen op pleinen en dergelijke

Subcategorie

Erfscheiding(D)

Functie

Hek